

اداره مخصوصه

درسعادتده باب عالی جاده سنده

محل اداره :

مشرط القلم

اخطار :

مسلك كنزه موافق آثار جديده مع المنو نيه

قبول اولنور

درج ابدله بن آثار اعاده اولنور

دين ، فلسفه ، ادبيات ، حقوق و علوم دن باحث هفته لق رساله در

درسعادتده نسخه سي ۵۰ پاره در

مؤسسلری : ابوالعلا زين العابدين - ح . اشرف اديب

قبراه دن مقوا بورو ايله كوندريليرسه سنوي
۲۰ غروش فضله آلنير

تاريخ تأسيسی

۱۰ تموز ۳۲۴

سنه لکی

۶۰	۳۰
۸۰	۴۰
۸۰	۴۰

درسعادتده

ولایاتده

ممالك اجنبیه ده

درسعادتده پوسته ايله كوندريليرسه ولايات بدلی اخذ اولنور

ایکینجی جلد

۲۶ رجب ۳۲۷ پنجشنبه ۳۰ تموز ۳۲۵

عدد : ۴۹

بر یاد سیاه

تا چو جقاق زمانلرمده بنم
آشنای محیط نشتم اولان
چهره لر دن — که شیمدی پک چوغنی
سیدی دست عدم نشان زمان —
بری وارد که دائماً سزهرم
طیف شبرنگ خاطراتی .. بو
صد فی رنگ ابتسام ایله بر
هر زمان مبتسم سیاهیدر .

اونی قیزغین کونشیر آلتنده
سورون برزو الی عائله نك
قوباروب سینه شفیقندن
افق مائسی بیتمین انکین
برد کزدن همان آشیرمنده
بزه صائمشدیلر . او آنده ده بن
یوقدم آنجق طقوز یاشنده بیله
اکتیردم اونک لسانیه .

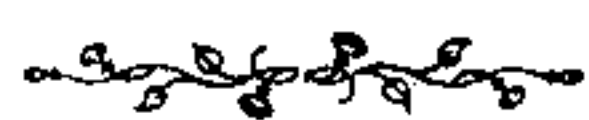
شیمدی پیشنده یوقدی بادیله
نه زمینده خرما کولکله
نه سمانده آتشین برشمس .
هر کون آز چوق سوزدی دیده لری .
اوکا آفاقدن پیام آور
ایدی بعضاً اسن صیجاق برلمس .
دویسه برچاک صداسی حسرت ایله
دوه بکلر قوشاردی پنجره یه .

بلکه عمر مکوناته کوره
لحظه دن عد ایدله یین فقط
بزی تاراج و قلب ایدن سنه لر
دها اون دفعه ایتدی دور حیات
او وقتدنبری او دیده لره
هر کچن ییل برافدی ظل و اثر
آرتق آزاد اولوب اسارتدن
کیتدی بزدن اوطور دیدمسده بن .

اوج آی اول تصادف ایتده
اکلادم او کسورن جکرلرینک
اریمک ، بیتمک اوزره اولدیغنی
ینه کولمشدی ، برکولوش که این
عمق قلبمده بوکدی برعقده .

کیم بیلیر شیمدی کومدیلمی اونی ؟
روحی حسرتله تیره مزدی یینه
او کومولسه یدی خرما کولکله سنه .

۲۸ تشرین ثانی ۲۲۴ ابراهیم علاءالدین

قونفرانس

تدریسات عمومی حقه ده

سویلین : — کچن نسخه دن مابعد — یازان :
اسماعیل پک غصبرنسکی . ح . اشرف ادیب
امینم که مجلس بنده لرندن پک پارلاق برلسان بکله من . بن پریشان
وقبا ترکیه سویلرم . رجا ایدرم لسانده کی پروزلره باقاییکیز ، اصل
معنایه دقت ایدیکیز . ابتدائی تحصیلدن ، تحصیل عمومیدن و اجمالاً
مکتبدن بحث ایده جکم .
تاریخچه نظر ایدلکده کورولور که بو تحصیل عمومی حقه ده پک
آز معلومات وار . یالکیز اوروپا نك علم تدریس قسمنده تحصیل
عمومی و مکتب حقه ده ایکی رأی کوریورز :

۱ — تحصیل عمومینک لوتر زمانندن ، یعنی اوروپاده ره فارما .
نسیانک ظهوری اثناسنده اورته یه چیقیدیغنی ادعا ایدیورلر .

۲ — فرانسه نك بیوک انقلابنه حمل ایدیورلر .

بویکی فکرک هرایکیسی بدرجه یه قدر حقی در . فقط هر
ایکیسی ده تمام دکلدیر . بر آز شوکراسویلیه جکم زمان آکلاشیله جقدیر .
مدینتک هر بر کوکی ، باشلانغی شرق طرفنده اولدیغنی کبی تحصیل
عمومینکده مکان ظهوری شرق در . بوفکر شرقده طوغمشدر ،
شوکر آدیم آدیم ایلرولیه رک تعالی ایتشدیر .

اکاسکی زمانلرده ده مکتب و تحصیل ابتدائی موجود اولدیغنی
تاریخ کوستریور . تاریخچه نظر ایدیلنجه هندده ، چینده ، بابلده
مکتبک بولندیغنی کورولور . بعده بوفکر مصردن یونانستانه ،
یونانستاندن رومایه انتقال ایله رک ، شوکراده روما خرابه لرنده
وجود بولان خرسیتیانلق عالمنده کورولور .

فقط اودورلرده اولان مکتب و تحصیل ابتدائی بزم شمدی آکلا .
دیغمز طرزده دکلدیر . آرده بیوک فرق وارد . از جمله اوزمانلر
یازی یازمق و یازیلان شیئی اوقومق — چینده اولسون ، هندده
اولسون ، بابلده ، مصرده اولسون — اهالی یه ، ملته عائد برشی
دکلدی . بویالکیز برصنغه مخصوص ایدی ، برامتیاز کبی ایدی .
اولیه مکتب و تحصیلک بنی آدمک سعادتنه خدمت ایدر بر آلت
اولدیغنی فکری یوقدی . بلکه اهالی یی استبداد آلتنده طومق
ایچون یالکیز کاهنلره مخصوص بر آلت ایدی . پک چوق زمان ،
اوتوز عصر قدر بوحال دوام ایتدی :

چینده « او قومق یازمق » اهالی یی قوللانق ایچوندی . ذاتاً اووقلر بشر ، حقوق انسانیه سنه مالک دکلدی که . هر طرفدن استبداد زنجیرلریله باغلی ایدی . ولو که مشروع اولسون ، ایستدیکنی یانامیور ، خربته نائل اوله میوردی . اهالی کاهنلرک منافع مخصوصه لرینه خدمت ایدر اسیرلر ایدی . بتون خلق براسارت عمومیه زبون اولمشدی .

هندستاندهده بویله ایدی . اعتادات دینه ایله اهالی یی قوللانق فکری کاهنلرک اک برنجی واسطه تحکمی ایدی . دائماً اهالی یی ازمک ایچون اولنرک زمام مغویلرینی ، عقیده وجدانیه لرینی اده ایتشلردی اهالی او قومق یازمق ، اوکرتمک حقندن محروم ایدی . کاهنلر نه دیرسه اوکا اینانه حق ، کاهنلر هانکی یولی کوستررسه اورادن کیتمکه مجبور اوله حق ، اراده واختیاردن بی نصیب بر سور و حیوان ... ایشته اهالی نک وارلنی ، حقوقی بویله ایدی .

بابله اولسون ، مصرده اولسون هپ بو حال اسارت حکمفرما ایدی .

یونانستانه کلنجه ، اراده جزئی برتغیر کوریرز . اسپارتهده هر نه قدر بو حالده ایدیهده ، آتتهده مکتب و تحصیل بشقه درلوایدی او قومق و یازمقدن بشقه برآزده تربیه فکریه مطلبی وار ایدی .

مع مافیه بورادهده او قومق ، یازمق برصنغه مخصوص ایدی . اودرجهده که اوصفندن خارج برکیسه نک الله قلم آلمی ممنوع ایدی حتی اصنافدن ، یاخود تجارتدن برینک کتاب او قومق آرزوسنی اظهار ایتسی کنه کبائر دن عد اولنوردی .

تا اون التنجی عصره قدر هر طرفده بو حال دوام ایتدی . بو خصوصده مستتاً اوله رق یالکیز اسکی یونانی ، کورییورز . که اوراده یازدیرقلقه اکتفا ایدلیوب برآزده معلومات و یرمک ، شاگردانده تربیه فکریه حصوله کتیرمک مطالبنه خدمت ایدیا یرمش . فقط مع التأسف دین نظریه لری یونانه ایشلمش اولدیغندن او کوزل مکتبلر یواش یواش منقرض اولمش .

او قویوب یازمق صنعتک انتشاری پک یواش یواش اولمشدر . بو بطائنه شبهه سز او قومو ، یازمه نک کوچلکی ده سبب اولدی . فی الحقیقه اومیخ یازیسی اوکرتمک قولای برشی دکلدی .

بونسکه برابر او کوچ تحصیلی کوزل قوللانمشدر . بو کوچ یازی ایله ایدی که علم هیئتده خیلی ترقیات کوستردیلر .

میخ یازیلی ، دیدم . شبهه سز اکثرکز ایشتمش سکزددر ، بابلک میخ یازیسی اک اسکی یازی عد اولنور . جمله یازیلرک اساسی کی قبول اولمشدر . بش ، اون سنه مقدم مغولستان قطعه سنده اوغرانیق قیالرک اوزرلرنده برچوق یازیلر ، نقشلر کشف اولوندی . علم السنه علماسی بونلری کوروب نه اولدقلرینی آکلادیلر ، و بونلره « آر خون » نامی ویردیلر . شکله ، ترتیبانده او آر خون یازیلرینک بابل یازیلیله مناسبتی اولدینی ظاهر اولدی . و بمض علمانک ظننه کوره بابلهده مقدمدر .

معلوم یا ترکر برچوق وقتلر عالم مدنیته چوبانلق ، چفتجیلک و هر دایم چاپوخلیق ایله محکوم اولمش برملت ایدی . شیمدی تاریخ و آثار عتیقه بزه آچور ، کوسترییورکه اوچوبانلر ، اوچاپوخلیلر عالمه اک ابتدا یازی یی ویرمشلر . رحمت اوچوبانلره [آلقشیلر] هر نصلسه او قومق - یازمق صنعتی یونانستاندن رومایه کجی . چیچرونک تاریخنه واعتقادینه کوره مکتب اوله بریردی که یازمق و او قومق اوراده تحصیل اولنوردی .

صوکر ا روما منقرض اولدی ، خرابه لری اوزرنده خرسستیان جمعی وجود بولدقده هر نه قدر اسکی یونانک عتی بونلرهده انتقال ایلمش سه . رهبان طرفندن یازی یه اولان احتیاج تقدیر ایدیلدیکندن تحصیل قبول اولونه رق برخیلی مکتبلر تشکیل ایتدیلر . آنک ایچون مناسترلرده برخیلی تأسیسات وجود بولدی . مع هذا اونلرده ینه برصنغه ، کلیسا اهلنه مخصوص برشی ایدی . اهالینک بوندن استفاد ده سی یوق ایدی .

قرون وسطانک صوک دورنده اوروپاده قتولیک عالمی بیوک برانقلابه دوچار اولدی : لوتر برچوق عاداتی پروتستو ایتدی ، و آریجه بر دین ، یعنی پروتستان مذهبی میدانه چیقاردی . بومذهبک توسعی و ترقیسی لازم ایدی . بوده انجق یازمق و او قومق ایله حاصل اوله جنی شبهه سز ایدی . بونک اوزرینه مکتب ایشی بش اون آدم ایلرویه آتلادی . فقط ینه محدود دائرهده قالمشدی .

ایشته حضرات ! بوسویلدیکم اوتوز عصرلق تاریخچه نک فهرستی کوسترییورکه بوندن اوچوز ، درتیوز سنه مقدم تحصیل عمومی علمندن استفاده ایتک جهتی ، تنور ایلیمک فکریلری غیر موجود ایدی . شو حالده بوفکرک مبدای ، منبع مبدولی نره سی در ؟

چین ماتی اسکی نظامیله ، هندیلر خدمت ایتدکلری کی ، مصرلیرده تجارت ، یونانیلر صنایع و فلسفه یه ، رومالیرده انتظام وقانونه خدمت لرده بولوندیلر . فقط مکتب ایشی ، یعنی علمی مغاره دن چیقارمق ، یالکر برصنغه مخصوص اولان برشییی عمومی و یرمک بوده - تورک چوبانلری عالمه یازی یی باغشلادقلری کی - عربستان چوبانلری طرفندن چیقاریلوب عالمه ، عالم مدنیته بخش ایدیلمشدر . [آلقشیلر] .

دقت بیورک ! او عربستان چوللرنده ، وادیلرنده طنین انداز یقاظت اولان او اعجاز نما صدای حقیقت ، اونورانی تکلیف نه ایدی ؟ جمله کز او قویه جقسکز . علم جمله کزه فرض اولمش . بشیکدن مزاره قدر علمی آرایه جقسکز . هر زده ایه کیدوب آله جقسکز . دور اسلامه کلنجه یه قدر علم ، تحصیل عمومی مغاره لر ایچنده محبوس ایدی . او جواهری قعر ظلمتدن ساحه وجوده چیقاران ، عالم مدنیته بخش ایدن اسلامیت در و مسلمانلردر .

[یاشاسین اسلامیت پک شدتلی و بر قاج دقیقه دوام ایدن سزرکلی آلقشیلر] . بوراده شایان دقت برشی وار ، ترکرک یازی یه ، عربلرکده

نظر دقته آله جق برشی وار . بوده او حرکت عقلیه ، روحیه ، مذهبی ... هر نه دیسه که بدرجه جائزدر ... ایچندن برقیز ظهور ایتدی . اکثرکز ایشتمشدر . بو (حره العین) دینن جوان قیز قادینلرک تحصیل طبعی کوردلرک بو خصوصه تشبثاتده بولوندی ایچون قربان کتدی .

بو (حره العین) ، ظن ایدرم ، اسکی ایرانک افواجق برتمثال روحی در . ایران دینجه قرداشمزد . اراده روابط واردر . چونکه برکره شرقی در ، صوکر ا اکثریسی ترکدر . دمنجک ترک ایچون نه دیدمسه ایرانده عائددر .

بوراده شرقدن کچلم ، کلم و قنبله شا کردمز ، بوکون معلمز اولان اومتزق اوروپایه : تحصیل عمومی و مکتب تشکیله انقلاب کبر باعث اولدی ، دیه اورتهیه آتیلان فکر بدرجه قدر طوغرودر ، دیمشدر . واقعا اوروپاده تحصیل عمومی فرانسه انقلابندن صوکر باشلامشدر . او انقلابله اعلان اولوندی که مساوات ، حریت جمله ایچون جاری در . اوزمانده طبعی تحصیلده جمله ک حق اولدی . اوندن صوکر اوروپا اوقومیه و ثمراتی اقطاعه باشلادی . تفصیلاته کیریشه جک اولسه ق صددرن چقاریز . اونک ایچون مختصر اوله رق یالکز اوروپا مکتبلرینک ابتدائیلرندن بحث ایدم .

۷ دن ۱۴ سنه لرینه قدر چوققلره مخصوص چوقق باغچه لری ، فلانلر وار ... فقط بولردن ده بحث ایتیه جکیز . چونکه بولرک تطبیق بزم ایچون شمدی ممکن دکدر . اونک ایچون بوکون شرقده تقلیدی ممکن اولانلرندن بحث ایتک ایسترم .

اوروپا مکتبلری (کوی مکتبی) و (شهر مکتبی) اوله رق ایکی بیوک قسمه منقسمدر . اوندن ده ماعدا او مکتب ابتدائیلر پروگرام و درجات اعتباریه اوج قسمدر :

۱ — عادی ابتدائی مکتبلر .

۲ — متوسط ابتدائی مکتبلر .

۳ — برده عالی ابتدائی مکتبلر وار ، که پروغرامی اوقویان شا کردی مکمل ، منیر ، معلوماتی چیقارمقددر . فقط اولر چوق بهالی در . اولری تطبیق پک کوچ . اونک ایچون تفصیلاته لزوم کورم . بحث ایده جکم عادی کوی مکتبلری در . بولرک پروغرامی هریرده بر دکدر . بر بردن فرقی در . فرانسه دردرلو ، المانیاده بردرلو ، انگلترده بردرلو . بولردن ده واز کچرک عمومی حاللری سویلیه جکم .

عمومی پروگراملری دین و مذهبلی او کریمک ، حسابی عقل قاینامق ایچون ممکن درجه ده مکمل بیلیمک ، ملی تاریخلی ، مختصر تاریخ عمومی ، ملی جغرافیای ، مختصر عمومی جغرافیا ، هر سنه تدریجی بر صورتده علوم طبیعی دن بر پارچه لازم کلن معلومات ...

اوروپا مکتب ابتدائیه سندن پروغرامنده مندرج درسلی اوقویهرق اکال ایدوب چیقان دلیقانی اوقومغه هوس ایله هراوقو . دیغنی ا کلامغه براستعداد پیدا ایشدر . چیققدن صوکر استفاده سنه عائد نه کورسه اوجهته چالیشیر .

تحصیل عمومی به ابتدکاری خدمتی سویلدم . . بوترک ایله عربک رفیقانی ، بولداشلیقی ذها دوام ایدیور . یایان یورویه رک دنیانک برجه تندن دیگر جهته کیدن ، علم نشر ایدن عربلر ایدی . او عربلرک کتیردیکی علملری اوقومق ایچون مدرسه لری انشا ایدنلر ترکدر . عربلر چنبدن کاغذ کتیردیلر ، اوروپایه ویردیلر . اولره رحله لری یایان ینه ترکدر . [یاشاسین عربلر و ترکلر آلفیشلر] .

عرب ، ترک . . . انلر بیوک اسملدر . بیلرندده ایکی بیوک ایشی اوله جقلرینه هیچ شبهه یوقدر . [آلفیشلر] .

بوسویلاکرمدن خوشنود اولدیغ کیزی کورییورم . فقط شیمدی مع التأسف سویلیمکه مجبور اولدیغ بعض شیلر خوشه کتیمه جکدر . مسلمانلر اوقدر نورانی آلمش اولدقلری اوامری لزومی درجه سنده ایفا ایتدیلر . چالیشدیلر ، علمی ایلرولتدیلسده وظیفه مزاولدیغی درجه یه کتیرمه یی اوروپایه براقدیلر . اولر بزم قاعده لر می تماماً تطبیق ایتدیلر . وبوسایه ده شیمدی بزی تحت اسارت آلدیلر . بز چالیشیرز ، حاللق ایدرز اولر راحت ایدرلر . بزدن قرق پاره یه آلدقلری برشیی هنر و صنعت سایه سنده قرق غروشه ینه بزه صاتیورلر . بزه انسانز ، اولرده انسان . بزه کچیرز ، اولرده کچیر . اما اراده کی فرقی سز تقدیر ایدک . [سکوت حزین ...]

[مجلسک اولکی نشئه و شطارتی شیمدی درین بریاسه منقلب اولشدی . ماضیسی بتون شان و شرفدن عبارت بر قومک بویله آجی حقیقتلر قارشوسنده متأثر اولماسی قابل دکلدی . بزم حالزدن هیچ بحث اتمکه کلز . بز مسلمانلر بویله اجداد مزک محاسنی تعداد ایله مجدوشرف خولیلاری ایچنده امرار حیات ایدرز ؛ فقط حقیقت دائماً بویله آجی خطا بلرله بزی حزین سکوتلره ، درین یأسلره دوچار ایده جکدر . بر زمانلر بتون جهان مدنیته معرفت و صنعت نشر ایدن اوقومک احفادی بوکون هرشیدن محروم اولورسه بو خطا بلر قارشو سنده لال و ابکم ، وقفه کیرالم قالمازی ؟ . .

بوقانفرن اولمش جریحه اوزرنده نیشتیری یورومک ایی اوله میه جغنی همان تقدیر ایدن طیب دقایق بین بوراده کسمک مجبوریتی حس ایتدی . بش دقیقه استراحت طلبیه چکلدی . بر آرز صوکر ینه اوسویلی چهره بتون انظاری بر نقطه یه طویلامشدی .]

حضرات ! دمنجک دیمشدم که اسکی زمانلرده قادینلرک اوقومسی تحریم ایدلمشدی . اسکی یونانده یالکز قیز چوققلره مخصوص مکتبلر واریتمش . اسکی زمانده مکتبه قیزلری اوقوتیق و یاقیزه لازم اولان یولی کوسترمک ابتدا ایرانده کورولمش . بو ایرانک شرقه عائد برشی اولدیغنده هیچ شبهه یوقدر .

صوکر بو مکتبلر حقنده افکار و نظر دیکشمش ، وبویله پک چوق عصرلر کچمشدر . فقط هر هانکی ملتک روخنده بر حال وار ایسه انقلابات عصر ایله او اونودلسده ینه برکون بر علامتی ظهور ایده جکدر . چونکه روح در . کچن عصرک ابتدای ربضه معلومنه درکه ایرانده یکی بر مذهب خیقمشدی . بونک نهدن عبارت اولدیغنی بحث ایتک پروغرامزه داخل دکدر ، فقط شو حرکت ایچروسنده

بر حالی دها وار : هر نه قدر مقصد تأمین مطلب ، وتنویر افکار ایسه ده دنیا لجه ده کوزل افکار نظر دفته آلمش ، بناء علیه صنعتلر ده کوستریلر .

اوله جه برجهتدن افکار مدنییه خدمت ایدرلر ، دیگر جهتدن احوال اجتماعی و اقتصادییه مدار اولورلر . فقط مکتبلی بو حاله کتیرمک ایچون بیوک بر اقدام واوزونجه بردوام ایستر .

بو خصوصیه کی ترقیات اوروپاده نه درجه اولدیغنی آجیق آجیق کوسترمک ایچون بر مقدار معلومات ایستاتستیکیه و بر مک لازم . بیلیم ، بوده سزک ذهنکزی یوره حق وضبط ایدلسی مشکل اوله حق . فقط تفصیل ایتیمه رک اک مهم اقسامی عرض ایده جکم . ایستاتستیکلر اک صحیح بر معلوماتدر . و فرقی نسبتی پک آجیق کوستر . بو کون بر فن حاله کیرن ایستاتستیک معلوماتنه هر زمان و هر شیده احتیاج واردر . بونک ایچون بونلری سویلمک محبوریتده بولنیورم . هم اوروپانک اون سنه اولکی ایستاتستیکلرینی سویلیه جکم . اوروپانک دها اوزمانکی حالیه بزم حال حاضر من آره سنده کی فرقی آکلامق ایچون . حالبوکه بو صوک اون سنه ظرفنده کی ترقیاتی یقینده نشر اوله حق ایستاتستیکلردن تدقیق ایدرک کوردیککیز زمان بوسبتون حیرت ایده جکسکیز . بنم المه همان بو کچدیکی ایچون برقاج رقم قید ایتدم . نظر انتباهی آجیق ایچون بوده کافیدر .

بونلردن انکلتزه و المانیا برنجی درجه ده ، مجاریکنجی درجه ده اوته کیرده کوچک دولتلرک بودجه لری در .

شیمدی ممالک عثمانیه مکتبلرندن سوز سویلمک لازم . فقط تأسف ایدرم ، آرادم ، مکاتب ابتدائیه دایر معلومات لازمه نه اوروپا مجموعه لرنده بوله بیلدم ، نه ده بزم معارف سالنامه سنده . بونک ایچون بو خصوصیه سزه قطعی معلومات و برده میه جکم . و ذاتاً بو خصوصیه سزک معلوماتکیز بندن دها زیاده در .

شیمدی ممالک عثمانیه مکتب آزمی ، چوقی هر نه ایسه کرک چوقق اعتباریه و کرک پروگرام اعتباریه اوروپایه نسبتله مکتب پیدا ایتیمک ایچون نه لازمدر . ، حساب ایدم . نه قدر لازم ایسه موجود اولانلرینی تزییل ایدم . باقیسنی وجوده کتورم . اوروپانک بو کونکی درجه سنه بر دنییه وارده یاز . یالکیز اوکا طوغرو یورویه لمده شیمدیکی احوالمره کوره اصلاح و تکثیر مکاتب ایدم ، و تحصیل عمومی یولنه قویغنی دوشونم . بونک ایچون نه تدایر لازمه ایفا ایدم .

ممالک اسلامییه نه قدر نفوس اولدیغنی تمایله بیلیم . واقوام غیر مسلمانک مکتبلی مکمل اولدیغندن اونلردن بحث ایتیمه رک تخمیناً اقوام مسلمانی یکریمی ملیون عدد ایدم . بلکه زیاده در . و اوروپاده اولدینی کی بدییوز ، سکیز یوز آدمه بر مکتب چوق کورم . بیک نفوسه بر مکتب اصابت ایتدیرم . بو حاله یکریمی بیک مکتب ابتدائی لازم . باقم ، ایجه تفیش و تدقیق ایدم . کوزلجه اکلایم ، اکر مثلاً ۱۵ بیک مکتب وارسه بش بیک ضم ایدم . اکر ۳ بیک وارسه ۱۷ بیک ضم ایدم .

معاشلره کلنجه انکلیز لریکی التیوز لیرا و یرمیه لم . خوجه لریمزی اهل قناعت عدد ایدم ، اللرینی اوپه لم ، رجایده لم ، آزاره ایله بزی او قوتسونلر . هر حاله بر معلم لاقل ۳۶ لیرا آلدیقه او قوته ماز . بونی ده تخمین ایدم . ۳۶ لیرا دن یکریمی بیک مکتب ایچون ۷۲۰ بیک لیرا لازم اکاقلی درت بیک طلبه سی بولونان معلملر لازم . هم حاضر لقی معلملر اوللی [آلقشار]

صوکر ا ایکیشر یوز طلبه دن ۲۰ دارالمعلمین لازم . هر بر دارالمعلمین ایچون وسطی اوله رق حساب ایدم . ۱۵۰۰ لیرا صرفیات لازم ، که یکریمی ایچون ۳۰ بیک لیرا لازم .

مکتبلی آجیق ، معلملری تربین ایتدک ، شیمدی کتاب لازم . هر مکتبه بر کتبخانه لازم آره صره طلبه کتبخانه لرده کی شیلری او قورلر بونک ایچون هر مکتبک بیوک ، کوچک بر کتبخانه ی اوللی .

ایشته بونلر ترتیب اولندقدن صوکر ا مکتبلره نظارت لازم . بونلرک خرچرا هر لیده وار . ایشه بتون بونلرک یکونی بر میلیون لیرایه بالغ اولور .

چوق پاره . فقط هیچ اورکمه یکر . هم چوقدر هم دکدر . تکرار ایدرم اورکمه یکر . چونکه سزه روسیه مسلمانلرینی مثال کتیره جکم . اونلرده بر چوق نقطه لرندن سزه بکزرلر . برکزه آچه .

بلغارستان :	رومانیا :	فلانیا :	آر :	المانیا :	انکلتزه :
۳,۵۰۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰	۲,۵۰۰,۰۰۰	۱۶,۰۰۰,۰۰۰	۵۷,۰۰۰,۰۰۰	۴۰,۰۰۰,۰۰۰
۴,۰۰۰	۳,۸۰۰	۴,۰۰۰	۱۷,۰۰۰	۵۷,۰۰۰	۴۰,۰۰۰
۲۸۰,۰۰۰	۲۵۰,۰۰۰	۵۷,۰۰۰	۲,۳۰۰,۰۰۰	۸۰,۰۰۰,۰۰۰	۷,۵۰۰,۰۰۰
۱۵۰,۰۰۰	۳۰,۰۰۰	۳۰,۰۰۰	۱,۲۰۰,۰۰۰	۱۶,۰۰۰,۰۰۰	۱۳,۰۰۰,۰۰۰
۷۶۲	۷۹۵	۸۳۳	۸۲۰	۹۰۰	۹۷۵
۵۰	۴۰	۴۰	۳۰	۶۰	۱۰۰
۶۰	۴۰	۵۰	۴۰	۸۰	۱۲۰
۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰

نفوس عمیه
مقدار مکتب
مقدار طلبه
معارف
تخصیصاتی
بر مکتب
قاج نفوسه
معارف
معلمین

شیمدی رفقا ایله کوروشولدی . بر ذاتدن آلدیغ معلوماته کوره ممالک عثمانیه ده ۴۰ ، ۴۲ بیک مکتب ابتدائی موجود ایش . چوق شکر . چوق ممنون اولدم . دیگر بر معلوماته کوره ده موجود مکتبلرک عددی قرق بیک دن چوق اشاغی ایش . بوا یکی معلوماتک هرا یکیسی ده طوغرودر . ۴۲ بیک مکتب وار ، دینیور . اوت اوله بیلر . فقط ظن ایدرم مع التأسف اسملری موجود . حقیقه مکتب نامنه شایان اولانلری وارسه ، هر حالده ۴۲ بیک موجود ایشه ایش بر آز ساده لشر . هیچ یوقدن بنا ایتک باشقه در ، اصولسز و فقط موجود مکتبلری اصلاح یته باشقه در .

موجود اولدینی تقدیرده الک زیاده دقت ایده جکمز نقطه ، اونلرک نقصانی ا کمال ایتک در . امینکه بنالری ده بر آز تعمیر ایستر . چونکه حیواللر کبی آخیرلر ایچده طویلانوب اوقومتق شانمزه و حتی ایمانمزه الویرمز . هر حالده چوق ایسه ده ، اصلاحی ایچون اودی دیکم میلیون و بلکه دهها زیاده سی لازم اوله جق . ایستر حکومت معن قتیله جمع و صرف اولونسون ، ایستر ملت واسطه سیله . ویره جک یته ملت در . انکار اولونماز ، فقیرز . کارمز ، کسبمز آزدر . بناء علیه هرباش پاره مز بر قیمتی حائزدر . بو حالده او (بر) غروشی سه وهرک ویردیرمک ایچون معلملرک حرکات و تدریساتنده فائده کورولمی . اوج بیک مکتبی اصلاح ایدرک ایکیوز بیک لیرای کنندی کندیلک لرندن تدارک اسبابنه باقم . اسکی اصول مکتبلرک چوجقلری بش یچق ، آلتی ، یدی ، اون اوج یاشسنه قدر کل کیت عمر ضایع ایدر ، کچیریرلر . اسکی مکتبلرده یدی سکز سنه ده استحصال اولونه میان معلوماتی یکی مکتبلرده ایکی ، نهایت اوج سنه ده کسب ایتدیلر . بونی کورونجه اهالی ویرنجه ویردیلر . یکی مکتبلرده قاعده در : هر بر چوجق هفته ده بر روبله ورر . هفته ده یکریمی پاره ویرن اهالی هفته ده درت بش غروش فصل ویره بیلدی ؟ ثمره کوردیکی ایچون . بوترقی نه سایه سنه اولدی ؟ بر درجه پروغرامک اصلاحی والقبانک آز و قتمده اله ایدیلمسی سایه سنه . که بنده لری اونی ترتیب ایتشدم . دهها اعلا الفبالر موجوددر بو بایده ایکی درلو اصل استعمال اولنور :

۱ - تدریجی ، ۲ - صوتی .

تدریجی دیمکدن مقصد ، الفبانک هپسی حرکه سی متبیدی به بردن کوسترلمه مک . چوجغه اوله اوج حرف کوستریلیر : ۱ - ب - ت . بونکله یازمق و اوقومتق عملیاتنه باشلانیر . بو اوج حرف بر چوق درلو اوقونور ؛ مثلاً : بات ، تاب ، بابا ، بات ، اب ، ات ، تاتا ، باتا . . . جمله کزه پک آشکاردرکه بر آنده اوتوز قرق درلو حروفی ضبط ایتمکدن ایسه اوج حرفی ضبط ایتک البته دهها قولای در . اوج حرف ایله یازوب اوقومتق صنعتنه کیرن چوجق بر قلعه بی فتح ایش کبی سونیر . واقعا ده بویله اولور . چوجقلر بر کره لذت آلدیمی ، صوکر ا بزدن اول قوشارلر .

بو اوج حرفی بلله نیجه صوکر ا بر حرف دهها ضم اولنور . بونی ده

سزدرلر ، کریده قالمشدر . بونلرک بر تجربه سنی سزه غرض ایده می : اوقت بر میلیون لیرا چوق کورونیه جک . بخارا ، خیره خانلی آیرلنجه روسیه نیک تحت اداره سنه ۱۷ میلیون مسلمان قالدی . بو ۱۷ میلیون مسلمانک ایستانتیق ایله قید اولنان مکاتبی اوراده کی اداره روحانیه مزه تابعدر . مکتب ، جامع ، مدرسه هپ اداره روحانیه طرفندن قید اولونمشدر . ۵۶۴۰ مکتب موجوددر . آسیای وسطی اداره روحانیه به تابع دکلدر . اوراده تخمیناً لاقل ۴ بیک مکتب واردر . جمله سی ۹۶۰۰ ، ۱۰۰۰۰۰ قدردر . [قیز مکتبلری بو بوندن خارجدر . وولغا نهری بو بونده اصلاح ایدلمش اوچیوز قیز مکتبی واردر . قریب دهده اصلاح ایدلمش ایکی اوج مکتب وار . وولغا ده اوچیوز مکتبله افتخار ایدرم .] قیز مکتبلرینی حسابا ادخال ایتبورم . بحث ساده اولسون دیه . بو مکتبلرده ۶۵۰ الی بیک ارکک اوقیورلر . بو ۹۶۰۰ مکتبک اوج بیکی اصلاح ایدلمشدر . باقیسی اسکی اصول اوزره اداره اولنور . اونلر ایشته اوله بر مدت الفبائی کورور . صوکر ا عم جزؤلرینی ، صوکر اده قرآن شریفی ده برایکی سنه اوقور ایشته بو قدر . یازی یوق ، علم حال یوق ، حساب یوق اسکی اصول مکتبلر بودر . او ، اوج بیک اصلاح ایدلمش مکتبلر ، اونلر اوته کبلره نسبتله چوق یوقاریده . پروغراملری : ترکیه ، فقط ساده اوقویوب یازمق ، علم حال ، حساب ، حسابدن اعمال اربعه و معلمک اقتداری واریسه بر آز دهها ایلر سی . صوکر ا مختصر عمومی جغرافیا ، مختصر تاریخ عمومی ، آیریجه تاریخ اسلام ، علم اقتصاد و علم اشیا و علوم طبیعه دن بر آز معلومات .

مدت تحصیل ایکی ییل . آزیچق معلوماتی اولان معلم ایکی سنه ده طلبه بی چیقاریر . اصولسز اولورسه اوج سنه دوام ایدر .

شیمدی کله لم مکتبلرک صرفیاته : نه ایله بونلر اداره اولنور ؟ . اوج بیک اصلاح ایدلمش مکتب ۱۸۰ بیک لیرا ایله اداره اولنور . اما بو خزینه دن دکل ، بلکه وقف اوله رق ؛ شاعر شاعر ماتک جیب حبتندن چیقور . [القشدر . . . یاشاسون روسیه مسلمانلری . . .]

باقی قیلان ۶۱۰۰ مکتب ایچون ۲۱۰ بیک لیرا صرف اولنور . مجموعی ۳۹۰ بیک لیرا ایدر . اوته بری مصرفلر داخل اولورسه شبهه سز ۳۵۰ ، بلکه ۴۰۰ بیک لیرا ویرمکده در . و بونکده هیچ کیمسه طرفندن آغیرانی طویولما مقده در . [آلقشدر]

لکن ۱۷۵۰ نفوسنه بر مکتب اصابت ایدر . دیمک نه لازم ؟ اوله ۱۵ بیک مکتب اوله جق ، شو حالده بش ، التی بیک مکتبه دهها احتیاج مز وار . معلملره اصابت ایدن معاش یکی اصول ۴۰ ، اسکی اصول ۲۵ لیرا قدردر .

شیمدی مکاتب ابتدائی بی ممالک عثمانیه ده چوغالتق و پروغراملرینی اصلاح ایچون لازم اولان بر میلیون لیرا دن بحث ایده جکمز مساعده ایدرسه کز بش دقیقه دهها استراحت ایده لم .

ضبط ایدر . چوجق بویله برشی اوکرنمکه باشلانجه اقشام سوینه سوینه بدینه قوشار . بویله بویله تدریجاً الفبا کوسترلییر ، قرق بش کون ایچنده اکال ایدیلیر ! تمام اولدینی کون چوجقلر قبا تورکجه یازارلر ، اوقورلر . بوقرق بش کون ، اصولسز برتعلیم ایله اولورسه الی ، التمش کونه واریر . بو ایشته تدریجاً الفبائی کوستر مکدن حاصل اولان بر موفقیّت .

ایکنجیسی ایسه اصول صوتیه در . شیمدیکی بوراده کی اصوله کوره خوجه افندی دیور :

— بوالف . . . چوجق ده : — الف . . .

خوجه افندی : — بوب . . . چوجق ده : — ب . . .

— اوقو باقم شیمدی !

— الف به .

— خایر اویله دکل . آب .

چوجق شاشار ، قالیر . نه مناسبت ؟ (ا) ایله (ب) بریره بالطبع کلنجه (الفبه) اولور . نادن (آب) اولسون ؟

چوجق بو خصوصده بک حقل . (ا) انسانک آغزندن چیقان صوتک بری در . هکذا (ب) ده اویله . الفک (ا) ، ب نک ده ساکن اوله رق (ب) اولدینی کوسترلییر سه صوکر ا ایکسی بریره کلنجه چوجق (الف — به) دیه اوقوماز . چونکه (الف) نه دیمک در بیلمز او . اونک بیلدیکی (ا) در . صوکر (به) ده بیلمز . بلکه ساکن اوله رق (ب) صداسنی یالکز بیلیر . شو حالده یان یانه کلنجه (آب) دیر . کذلک (ت) پی (ته) اوله رق ایشتمه مشدر . بلکه (آت) ک نهایتده کی کبی ساکن اوله رق (ت) بیلیر . یالکز اوصوتی بلله مشدر . بناءً علیه (آ) ایله (ت) یان یانه کلنجه (آت) اوقورده (الف — ته) اوقوماز .

ایشته بویله یالکز ملکه سی وقولانغی ایله اوقور . ، یازار . حفظی آغیرلاشدیرمه حاجت قالماز . بو ، بالتجربه کورولمشدر . یکی اصولده اولان مکتبلرده موفقیتی کوره کوره آرزمانده مکتبلر اون بیک کیلو مترویری کچوب کتدی . هپ بواصولک سهواتی سایه سنده . وایله کورولیورکه اون بش سنه ظرفنده طقوز ، اون بیک مکتبک عمومی بویله اوله جق .

ایشته بوتجربه به آرقه ویره رک اکثر ممالک عثمانیه ده مکتب ایشنه واداره سنه تماماً آشنا اولانلر اوک آباق اولورسه برسنه ایچنده نه قدر مکتب وارسه جمله سی اصلاح ایدیه جکدر .

معلم یتشدیرمک ایچون قولایی وار . روسیه معلملرینک جمله سی بر مکتبدن نشأت ایتدی . بر معلم کلدی .

— بلا اجرت اوکره دیله جک ، دیک ، فقط یالکز شوشو شرطله که اوکرنکدن صوکر فی سبیل الله ایکی معلمی اوکرته جکسک . واکاده عینیه بوتوصیه ده بولونه جقسک .

بویله جه بربرندن اوکرنه رک بر معلم ایکی اولدی ، ایکی درت اولدی ، دردی سکزی اولدی ، سکزی اون التی اولدی . وترکستانه قدر سرایت ایتدی . [آلفیشلر]

بوازونجه سویلدکرمی قیصالتیم : اگر ملت کورسه که مکتب برشی اوکره تیور ، مکتب چوجنک وقتنی ضایع ایتیور ؛ اووقت پاره قایغوسی ، قساوتی هیچ اولماز . بر میلیون بیوک پاره در . یکر می میلیون اهالی ، ایستاتستیک قواعدینه کوره ، درت میلیون عائله دبکدر . بر میلیون لیرانی درت میلیون اوجاغه تقسیم ایدک . بوتقسیم عجائب بر حساب کوستر . بر میلیون لیرا یوز میلیون غروش ایدر . ۴۰ میلیون اوجاغه تقسیم ایدنجه ۲۵ غروش دوشر . یومی ۲ بچق پاره ایدر . روم ایلیده اولسون ، اناطولیده اولسون هیچ بر آدم تصور اولونه بیلیرمی که ایکی بچق پاره پی ویرمسون . بش پاره ایله ایکی میلیون لیرا حاصل اولور .

بزلرکه اوقور ، یازار ، ماتک سایه سنده یشایورز ؛ بزلرک بورچزدن اونلره بیلدیرمک ، اونلری مستفید ایتک . بزده او عملی و عمومی همت اولورسه ملت اوبش پاره پی ، اونپاره پی هر زمان سهوه سهوه ویره جکدر . [آلفیشلر]

بجک نهایتنه کلندی . بنم بک قوی اعتقاد واردر . اگر تشبث ایدرسنه ک ، جدآ آرزو ایدرسنه ک وکلندی بیلمدیکمزی اهلندن استشاره ایتکه تنزل ایدرسنه ک بزم مکتبلرمن بک آرزمانده اصلاح ایدیه جکدر .

سوزمدن اکلاشیلماسون که معارف نظارتی وارده برایشه یاراماز . حاشا . فقط بونی ده هروقت طوغرودن طوغرویه کوزینه ، باقرقدن کوزمی یومایه رقدن دیرم که : انکیزلر کبی ، آلمانلر کبی مکتب و تحصیلک اهلی دکاز . کلندی تصورمنله ایش کورمکه موفق اوله مایه جغز . اونلرک اوچیوز سنه ده یاپدیغی بز بش اون سطرله اوج بش کونده یاپمیز . اورادن نه آلیرسه قوت فوت ایتیه رک آله لم . بویله اولورسه بالمله مکاتب اسلامیه اوروپا درجه سنه کلک یولنه کیره جکدر .

ارتق حضرات ! قبا قبا لافلرمنله سزی تعجیز ایتدم . فقط دیلمی دیکله میکز کوکلدن چیقان صدایه باقکیز . [شدتلی واوزون آلفیشلرله ساعت اوج بچقده مجلس نهایت بولدی]

فاضل محترم اسماعیل غصبرنسکی بک

قونفرانسنی دیکارکن

ماه حال رومینک اون طتوزنجی بازار کونی اقسامی دیرکار آراسنده فاضل محترم اسماعیل بک طرفندن . حاصلاتی روسیه طلبه سی جمعیتنه ترک اولنق اوزره . تعلیم و تدریسک ادوار مختلفه ده کچیردیکی صفحاته دائر بر قونفرانس اعطا بیوریه جغنی ایشتمشدم .

بوکبی مباحثک تشنه فیوضانی اولدیغم وباخصوص معلم بولندیغم جهتله بر آرزوی وجدانی سائقه سیله کتدم . فوزیه قرائتخانه سی قپوسنه قدر طولمش ، هرکس اوبختیار فاضلک بیاناتی دیکله مک ایچون صبرسنزقله خواهشکر بولنیوردی .